

Egy éve halt meg, de él

JÁNOSY ISTVÁN KÖLTŐ EMLÉKE ELEVEN

Mint barát és költőtárs emlékezem Jánosy Istvánra, aki „egyik” utolsó levelét nekem írta. Kevés ilyen szerény, alázatos lírikust ismerem, akinek angyali természete ilyen súlyos, jelentős írói életművel párosult. Bár azt írta nekem, hogy Ő olyan modern verseket nem tud írni, mint én, tudtam, Nála a modernitás és a korszerűség mélyebb értelmet nyert, mint azt megszokhatta az irodalmi közvélemény. Ebben rejlett hasonlóságunk: a modernitás és a társtalanság új szemléletű vállalása.

Közös pont még: Jánosy István a *Helyben járó Odüsszeusz* című kötetében jelentette meg *Rouault* című versét. Ebben az opusban remekül festi le a költő a profán és a szent ellentéteit, a prostituáltak és a kiválasztottak kettősségét.

Érdekes mód jómagam pedig a 2001. szeptember 11-i terrortámadásról írott versemben (*Passion – Ecce Homo –*) a New York-i Világkereskedelmi Központ romjainak alakját hasonlítom *Rouault* gyötrelmes Krisztus töviskoszorújához.

Jánosy István zárósora ma is aktuális: „Javuljon meg vagy vesszen ez a század.”

Jánosy István egy éve halt meg, de él! Él a versbeszéde, az emléke elevenen lüktet az irodalmi köztudat kulisszái között.

Hosszú és tartalmas utat megjárta, mint Újholdas költő, 1973-ban – a méltatlanul elmaradt Kossuth-díj helyett – *József Attila-díjat* kapott. Legismertebb kötetekben (*Kővendég*, *Prométheus*, *Az álmok kútja vételen*, *A nagy kaszás*, *Útjelző fények*, *Arcok*, *lelkek*, *álmok*) a tudattalan szintjén értelmezte a lélek dolgait.

Ahogy monográfiája, *Kabdebó Lóránt* írta róla: „Hozzá nem *Freud* a kulcs, sokkal inkább *Jung*, akit utóbb ő maga is értelemző-tanácsadóként fogadott el tanulmányai világában.” A költő kiteljesedő életművének műhelyébe közelről bepillantó Ferencz Győző joggal állapítja meg: „Analizált, analízise mindig a megértésre irányult, a szó legteljesebb értelmében. Önmagán tülemelkedő megértéssel fordult az emberi jelenséghez.”

Ami *Jánosy István*ban maradandó, az különleges módon is keletkezett. *André Chénier*-től *Baudelaire*-ig, *Eliot* és *Pound* versvilág-univerzumain át minden megérintette, ami intelligens és érzékeny. Poeta *Doctus* volt, aki a *theológia*, a *retorika*, a *filológia* és a *verstan* kiváló ismerője és tudója volt. Műfordítói életműve az angolszász irodalomtól az óind irodalomig terjed.

Rába György írta róla: „Emberszeretete kiapadhatatlan, Gandhinak méltó követője.” *Lengyel Balázs* szerint „Képszerűen, csaknem álombéli nagyító erővel” formálódik verseiben élményvilága. *Tandori Dezső* „Jánosy István” című versében, amelynek alcíme: *BU-KOLIKO-SZÜRREO*, így ír:

„...kapáljuk csak a verstanilag alig
használható talajt, hova mégis, ím,
megérkezik várva várt Gazdánk,
fejbúbbon paskol,

a többi néma csend, hazahordanak...”

Dr. Hafenscher Károly írja Jánosy István Isten-hitéről: „A Berzsenyi-féle kemenes-aljai szellem protestantizmusát folytatja. Így maradt meg benne a reformátorok hite és erkölce...”

Határ Győző *Elhull a virág* című textusában Jánosy Istvánnak írja: „nyargalj, nyargalj, riddogálj az éjben/hogy örvények éggé köpüljenek.”

De a fiatalok is köszöntötték 85. születésnapján, verset írt hozzá *Mesterházi Mónika*, *Szabó T. Anna*, *Kalász Márton*, *Jász Attila*, *Filip Tamás*.

Ritka jelensége volt a magyar literatúrának, mind a népi, mind az urbánus oldal elfogadta, szerette, elismerte, szívesen hivatkozik rá avantgárd és klasszicista egyaránt. *Etalon* volt, akinek a személye és hitele *konszenzust* teremtett a magyar kortárs líra székértáborai között. S ezért is jó Róla megemlékezni már halálának az első évfordulóján is.

Budapest, 2007. augusztus 10.

Báger Gusztáv

